

מסורת הש"ס

(א) סוכה דר"א (ג) לקמן יט: (סוכה דר"א) (ג) [ג' חו' למחלה: יעב"ד: ד] [לקמן יט: א:] (ס) לקמן נט: סוכה דר"א: (ו) סוכה דר"א, ו' לשל יט: (ח) לעיל ט: [ומסופה: פ"א ה"א:] (ט) [יעב"ד נט: ב"מ א:] ב"ב דר: סוכה דר"א (י) [גמגמה: שבמשינה איתא ר' יוסף חסדאי: (סוכה דר. ע"ש, ו' דף יט, א:] (ט) ב"מ: שטילה (ו) [ב"מ כג: א:] (ז) [גמגמה: יט:] (ז) דף יט:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כדבעא מניה כ"פ שני. ב"ב סוף דף ט: (ב) תיב ד"ה מל וכו' לגיד מחלה. י"ב כפרק היטן [סוכה ד:].

גילוי הש"ס

גמ' ובל דירה שתשמישה לאויר. לקמן דף כ ע"א:

מוסף רש"י

החשך ממנוד דוקם. טהורין. דאיתקש כל ען לשק דמטלטל מלא וייקן, וחוץ אינו מטלטל מלא, דגדול וידי מדי ואם יטלטלו יזכר מחילה. (שם). גימורק עמו. ג"ס וקן, דבר יזכר קון המשקולת (לקמן א). א: פירוש עמו לתת טעם לכל דבריו, שהיה משיש את דבריו (גישן יד). א: טעמו, שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה (בבבדות ד). ודחסינן. לרי ספקון (בבבות ד). פוק חזי מאי בעא דבר. א: נוהגים, וכבר נהגו לגדך בתחלה שחלל ולבטוק גורל נפשות רבות ומתקורן על כל מה שבה (שם מה). עד כאן החשך ממנוד קודם.

העושה וסוכתו בין האילנות. פלגין ולא ספקה עליהן אגל. פלגין הן דומתיה (סוכה דר"א) היה שם אילן. כפסי ביבולות קלף, היה בלחם הפירות אילן שעשוי אהב לכל ד' (שם). או גדר. מרובע אמה על אמה, כל גדר סתם על אגנים הוא ויכר שאל אמה על אמה כדי לתקן לשמי מחלות, אמה למנוד ואמה לנפון או לדרוש (שם). גידון משום דיומרו. ב' עמדים שהיו מחילה לנאן ולנאן, שכן הקטן חסמים און מחילותיו (שם). אילן האילנות על אילן. שטופי טעם למטה מכל דלדיו סביב (לקמן צט). טופ גדול מאל ורשפי היקף כפופים על האילן (סוכה דר"א). מטלטלין תחתיו. דאמרין לגדל (לקמן צט). סוכה דר"א ויכר י"ט פלגין מחילה עשרה (לקמן שם) ומחילה ו' גבוהה עשרה מבפנים, שהטף ארוך הוא ונכונה האילן אהב (סוכה שם). שבת בהל. דקש היס על האדם והוא נתל גבוה עשרה וקנה שם שכינתו (סוכה כה). והוא מארבע אמות ועד בית סאתים. גדול הוא מארבע אמות אכל איתו ויכר על בית סאתים אמת מלך את כולה אמת. וכן בגמק. אמת השמייה משמט ימי בראשית ווליא (שם). קמחה קצורה. ושיבולות. גבוהות עשרה, מקיפות אותה. סביב כל

העומד מאליו. שלא הוקבע שם לשם תיקון מבוי דלא הזמינוהו לכך: **היכא דלא סמכינן עליה מאתמול**. שהיה שם לחי אחר ונפל בשבת: **לאישתמושי בלילן**. ועילה ויתלוש ביום טוב: **היה שם**. כפסי ביראות תניא כפרק שני: **חילת הקנים**. קנים מחוברים. חילת שהיו נטועים כקדר מחילה: **דיומד**. מפרש

בפ' שמי' דקד' עמודי' עמוד אחד נראה כשנים שעשאו כמחצ' ונטוה אחד ממחילותיו לדרוס ואחד למערב דכי עבדי ד' דיומדין לר' הפירות יש לכל מחילה ב' אמות עומד אמה מכאן ואמה מכאן:

כדבעא מיניה. כפרק

שמי' (א): **המסין**. נופו

נטוה סמוך לארץ ראש

הנוף כפחות מג'

לקרקע ועיקרו כמקום שמחובר

לאילן גבוה עשרה: אין מטלטלין בו

אם היה היקפו יותר מצית סאתים

כחצר המשכן. ושיעור זה נתנו חכמים

לכל היקפה ממתקון ואינו מתקון כל

זכרו כגון למחילה שאין בה שמי

וערב צהאי פירקא (ד' טו:) ולהיקף

שלא הוקף לדירה בפ' שני (ד' דר.)

והכל נמי אי בעומד מאליו מוקמת

לה ספיר כו' הואיל ולאו להכי עבידא

יהבו ביה רבנן האי שיעורא: משום

דחיי דירה ששמישה לאויר. לעולם

שנטעו ממחילה לכך והיקף לדירה

הוא אצל דירה זו אינה עשויה לצורך

מוכה אלא לצורך חויר שחוצה לה

לדור שם שומרי השדות ועשויה להליל

מן החמה ואין מטלטלין בדירה זו

אלא בית סאתים כדתינא בפ' שני

(ד' כג.) כלל אמר ר"ש לא לעזור כל

אחר שתשמישו לדירה כגון דיר וסר

ומוקעה וזכר ואפילו י' כורים מותר

וכל דירה שתשמישה לאויר כגון

צורגין כשצדות בית סאתים מותר

יותר מצית סאתים אסור דלאו דירה

הוא דעל כרחו הוא דר שם: שם

כפל קדש עליו היס וקנה שם

שכינתו: גבוה עשרה. דאמרין

גוד אסוק ממחילותיו כל צמצותיו

והרי הוא מוקף: וכן נקע. אחד

מניקיקי הסלעים: והוא מד' אמות

עד בים סאתים. הואיל ושבת צאזיר

מחילותיו נעשית ביום וכולו ככרבע

אמותיו הוא הלכך מהלך את כולו

וחוצה לו אלפים אמה אצל אי היה

טפי מצית סאתים און מחילותיו

מועילות לו שהיקף שאינו עשוי לדירה

אינו מועיל אלא לבית סאתים. להכי

נקט מארבע אמות ואילן דאם היה

פחות מד' אמות מאי מהלך את כולו

איכא ומחילותיו מאי מהני גללו

מחילה נמי מקום לכל אדם ד' אמות

כפרק מי שהוליוהו (לקמן ד' מא:)

ושיבולות מקיפות אוסה. והניח

גבוליה (ס) סביב מלקזור ושכלים גבולין

י' עסקינן: סל ונקע מאי איכא למימר. מימות עולם הן: **סיוואות מן הגדר**. זו למעלה מזו: **למיסר צניינא**. שאם ירצה לעשות מחילה מכותל זה

לכותל שכנגדו יתקשר בצבצים הללו שכן דרך הצנחין לעשות ועשין אחר אינו יכול לדבק צנין חדש בצנין ישן: נסמור אדיקלא. דקל היה עומד

אצל פתח המבוי: הא סמכינן הוי לחי. אלמנא הלכה כצבי: **לימא דנלא סמכינן עליה פליגי**. ואצ"י דשרי קשיא ליה האי עובדא דריב לא סמך אדיקלא

ואנן קיס לן הלכתא כצבי בלחי העומד מאליו: ומתוך לא ס"ד. דודאי בדסמכינן עליה פליגי אצל לא סמכינן דברי הכל אינו לחי כההוא עובדא

דדיקלא דריב: כדקא. יציע: דהוה בי כר חצו. והיה עמוד הסוקמך לא היה עמוד דבראש מבוי אחר: **ואפליגו צה כולי שנייהו: ברתני' ו' בכל עושין**

עליה אחר אחר כלמנא בדסמכינן עליה פליגי. ולכתבא כצבי צה דא הוי אמת מיע"ל ק"ס **השלכה כחצייה: ומטעמא משום גולל**. אם

עשאו גולל לקבר מטמא לעולם כהאל כמת עצמו ואפי' ינטל משם דמניא בפ' צהמה המקשה (תלמוד עב.) כל אשר יגע על פני השדה לזכות גולל ודופק:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

מו.

תא שמע העושה סוכתו. בפ' היסן (סוכה ד' כד:): **מוקי לה דעבדי** לה כהנאל ודפנא דלא תקשי לרב אחא בר יעקב דאמר כל מחילה שאינה יכולה לעמוד ברוח פירוש שהרוח מנענעת' **לנאן ולנאן** אינה מחילה ואמאי כשרה והא קאזיל ואתי ולפי זה לא פריך הכא

מיד והוה מלי למימר ולטעמך אי

נמי משמט שאינה עשויה בכל ענין בין

הוי רוב דופן מעוצי האילן שאינו

הולך ברוח צין דהוי רוב דופן מן

הנוף: אי הכי מאי צמימרא. ולא

סגי בשינויא דלעיל דלא הוה נקט

תרמי אטו חלא: תל' ונקע מאי

איכא צמימר. ולא תקשי מכאן למ"ד (ו)

מחילה שאינה עשויה בדי אדם לא

שמה מחילה דלא איתא למעוטי אלא

דבר שאינו ראוי להעשות בידי אדם

כגון צעלי חיים: אבירי צמעמיה.

היינו לחד לישנא דלעיל גבי היה

גבוה מכ' וצא למעמד (ד' ה.) דקסבר

דאפילו קורה משום מחילה וכל שכן

לחי ואותו לשון מופס עיקר ורצא

לנטעמיה דאמר לעיל ו' אחד זו ואחד

זה משום היכר ור"ח לא גרס לנטעמיה

אלא גרס כהניא אצ"י אמר לחי משום

מחילה ורצא אמר לחי משום היכר:

לא סבר לה מר צמסמך אדיקלא.

אף על גב דרצ הונא אית ליה

כפירקין (ג' יז.) צנת הואיל והותרה

הותרה ולא תיך לנסמך אדיקלא

הא מסיק לקמן דמודה רב הונא

היכא דליתנהו למחילות דלא אמרינן

הואיל והותרה הותרה אי נמי הכא

לפי דברי רב היה מקסא:

תלמוד

בית סאתים ת"ש ו' ד שבת בתל שהוא גבוה עשרה והוא מארבע אמות ועד

בית סאתים וכן בנקע שהוא עמוק עשרה והוא מארבע אמות ועד בית

סאתים וקמה קצורה ושיבולות מקיפות אותה מוחלך את כולה וחוצה לה

אלפים אמה וכי תימא הכא נמי שעשה מתחילה לכך בשלמא קמה לחיי

אלא תל ונקע מאי איכא למימר אלא ב' במחיצות כולי עלמא לא פליגי דהויא

מחיצה כי פליגי בלחי אבירי למעמיה דאמר ר' לחי משום היכר אי

העשויה מאליה הויא מחיצה ורצא למעמיה דאמר ר' לחי משום היכר אי

עבידא בידים הויא היכר ואי לא לא הוי היכר ת"ש אבני גדר היוצאות מן

הגדר מובדלות זו מזו פחות משלשה אין צריך לחי אחר שלשה צריך לחי

אחר הכא נמי שבנאן מתחילה לכך אי הכי פשיטא מהו דתימא למימר

בניינא הוא דעבידא קמ"ל ת"ש (ו) דתני ר' חייא כותל שצידו אחד כנוס מחברו

בין שגראה מבחוץ ושוה מבפנים ובין שגראה מבפנים ושוה מבחוץ נדון

משום לחי הכא נמי שעשאו מתחילה לכך אי הכי מאי קמ"ל הא קמ"ל נראה

מבחוץ ושוה מבפנים נדון משום לחי תא שמע דרב הוה יתיב בההוא מבואה

הוה יתיב רב הונא קמיה אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי כוזא דמיא עד דאתא

נפל לחיא אחוי ליה בידיה קם אדוכתיה אמר ליה רב הונא לא סבר לה מר

לסמוך אדיקלא אמר (ו) דמי האי מרבנן כמאן דלא פרשי אינשי שמעתא מי

סמכינן עליה מאתמול מעמא דלא סמכינן הא סמכינן הוי לחי לימא אבירי ורבא

ברלא סמכינן עליה פליגי הא סמכינן עליה הוה לחי לא ס"ד דההוא ברקא

דהוה בי בר חבו דהווי פליגי בה אבירי ורבא כולי שנייהו: ברתני' ו' בכל עושין

לחיין אפילו בדבר שיש בו רוח חיים (ו) ורבי מאיר אוסר (ו) ומטמא משום גולל

ור'

והא אתא לאשמעין דלא גורנין דילמא אתי לאשתמושי ביום טוב באילן. וכן נמי דחי במחיצת הקנים דגורנין גורנין משום

דיומד. כשעשאו מתחלה לכך. אי הכי מאי למימרא. כלומר אם מתחילה עשאו לכך הא פשיטא היא. ודחי כדכביא אבירי

מרבא איצטריכא ליה, וכדבעין למימר לקמן. תא שמע מיהא דתנן בהמוצא תפילין, אילן המיטך על הארץ כו'. ודחי הכא

נמי כשעשאו לכך. אי הכי האי מחיצה מעלייתא היא, אלמא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו אלא בבית

סאתים. ומשני משום דהויא דירה שתשמישה לאויר כו' [כלומר אין שם בית]. ת"ש שבת בתל בבהו י' והוא מר' אבות

ועד בית סאתים, (מפני שהיא דירה שתשמישה לאויר ואין לה אלא בית סאתים), וכן במוקע פ' כו' עד וקמה קצורה

או שיבולות מקיפות אותה מחלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, הנה הלחי והנקע אי אפשר לומר בהן שישנאן מתחילה

לכך. ופרקינן במחיצות כ"ע לא פליגי דמחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה, כי פליגי בלחי. אבירי אמר לחי משום מחיצה.

ומחיצה העשויה מחלית הויא מחיצה. ורבא אמר לחי משום היכר, ואי עשאו אחר לחי היכר ואי לא הוי היכר. ת"ש

דבר דרב ורב הונא הוי יתיב במבוי, אי ליה רב לשמיעה אייתי לי מיה עד [דאיתי] שמעא נפל הלחי, אי"ל רב קום אדוכתיך.

והא אתא לאשתמושי דלא גורנין דילמא אתי לאשתמושי ביום טוב באילן. וכן נמי דחי במחיצת הקנים דגורנין גורנין משום

דיומד. כשעשאו מתחלה לכך. אי הכי מאי למימרא. כלומר אם מתחילה עשאו לכך הא פשיטא היא. ודחי כדכביא אבירי

מרבא איצטריכא ליה, וכדבעין למימר לקמן. תא שמע מיהא דתנן בהמוצא תפילין, אילן המיטך על הארץ כו'. ודחי הכא

נמי כשעשאו לכך. אי הכי האי מחיצה מעלייתא היא, אלמא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו אלא בבית

סאתים. ומשני משום דהויא דירה שתשמישה לאויר כו' [כלומר אין שם בית]. ת"ש שבת בתל בבהו י' והוא מר' אבות

ועד בית סאתים, (מפני שהיא דירה שתשמישה לאויר ואין לה אלא בית סאתים), וכן במוקע פ' כו' עד וקמה קצורה

או שיבולות מקיפות אותה מחלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, הנה הלחי והנקע אי אפשר לומר בהן שישנאן מתחילה

לכך. ופרקינן במחיצות כ"ע לא פליגי דמחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה, כי פליגי בלחי. אבירי אמר לחי משום מחיצה.

ומחיצה העשויה מחלית הויא מחיצה. ורבא אמר לחי משום היכר, ואי עשאו אחר לחי היכר ואי לא הוי היכר. ת"ש

דבר דרב ורב הונא הוי יתיב במבוי, אי ליה רב לשמיעה אייתי לי מיה עד [דאיתי] שמעא נפל הלחי, אי"ל רב קום אדוכתיך.

והא אתא לאשתמושי דלא גורנין דילמא אתי לאשתמושי ביום טוב באילן. וכן נמי דחי במחיצת הקנים דגורנין גורנין משום

דיומד. כשעשאו מתחלה לכך. אי הכי מאי למימרא. כלומר אם מתחילה עשאו לכך הא פשיטא היא. ודחי כדכביא אבירי

מרבא איצטריכא ליה, וכדבעין למימר לקמן. תא שמע מיהא דתנן בהמוצא תפילין, אילן המיטך על הארץ כו'. ודחי הכא

נמי כשעשאו לכך. אי הכי האי מחיצה מעלייתא היא, אלמא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו אלא בבית

סאתים. ומשני משום דהויא דירה שתשמישה לאויר כו' [כלומר אין שם בית]. ת"ש שבת בתל בבהו י' והוא מר' אבות

ועד בית סאתים, (מפני שהיא דירה שתשמישה לאויר ואין לה אלא בית סאתים), וכן במוקע פ' כו' עד וקמה קצורה

או שיבולות מקיפות אותה מחלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, הנה הלחי והנקע אי אפשר לומר בהן שישנאן מתחילה

לכך. ופרקינן במחיצות כ"ע לא פליגי דמחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה, כי פליגי בלחי. אבירי אמר לחי משום מחיצה.

ומחיצה העשויה מחלית הויא מחיצה. ורבא אמר לחי משום היכר, ואי עשאו אחר לחי היכר ואי לא הוי היכר. ת"ש

דבר דרב ורב הונא הוי יתיב במבוי, אי ליה רב לשמיעה אייתי לי מיה עד [דאיתי] שמעא נפל הלחי, אי"ל רב קום אדוכתיך.

והא אתא לאשתמושי דלא גורנין דילמא אתי לאשתמושי ביום טוב באילן. וכן נמי דחי במחיצת הקנים דגורנין גורנין משום

דיומד. כשעשאו מתחלה לכך. אי הכי מאי למימרא. כלומר אם מתחילה עשאו לכך הא פשיטא היא. ודחי כדכביא אבירי

מרבא איצטריכא ליה, וכדבעין למימר לקמן. תא שמע מיהא דתנן בהמוצא תפילין, אילן המיטך על הארץ כו'. ודחי הכא

נמי כשעשאו לכך. אי הכי האי מחיצה מעלייתא היא, אלמא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו אלא בבית

סאתים. ומשני משום דהויא דירה שתשמישה לאויר כו' [כלומר אין שם בית]. ת"ש שבת בתל בבהו י' והוא מר' אבות

ועד בית סאתים, (מפני שהיא דירה שתשמישה לאויר ואין לה אלא בית סאתים), וכן במוקע פ' כו' עד וקמה קצורה

או שיבולות מקיפות אותה מחלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, הנה הלחי והנקע אי אפשר לומר בהן שישנאן מתחילה

לכך. ופרקינן במחיצות כ"ע לא פליגי דמחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה, כי פליגי בלחי. אבירי אמר לחי משום מחיצה.